

OVIDIU

PRIMA

REVISTA DOBROGEANA

APARE DE DOUA ORI PE LUNA

Sub conducerea

D-ilor PETRU VULCAN și C. P. DEMETRESCU

Secretar de Redacție I. PAPADOPOL

ABONAMENTUL

În țară pe un an	8 lei
6 luni	4 lei
Străinătate pe un an	12 lei
6 luni	6 lei

Un număr 30 bani

Anunțuri după învoială

SUMARUL No. 3

Al VII-lea Congres al Învățătorilor și Învățătoarelor din țară la Constanța. *Revista Ovidiu*. Poesie, de **Const. Rene Ghiulea**. — Eseursiunea din Macedonia. *Revista Ovidiu*. Poesie, de **Const. Rene Ghiulea**. — Pata lui Voila. **C. P. Demetrescu**. Săptămâna patimilor în Oberammergau, de **Marius Bunescu**. — Femea funcționară, de **Petru Vulcan**. — A. Antemireanu, de **P. Vulcan**. — Impresii dela Școala profesională, de **Nely Cornea**. — Cel mai nenorocit om, de **P. Secrețeanu**. — Discursul lui Doctas. — Mizerabili noștri. Comentariu **P. Vulcan**. — Cronica și știri literare. Redacția.

OVIDIU

PRIMA REVISTA DOBROGEANA

Sub conducerea d-lor P. VULCAN și C. P. DEMETRESCU. — Secretar de Redacție I. PAPADOPOL.

Al VII-lea Congres al Învățătorilor și Învățătoarelor din Țară la Constanța

Evenimentele din urmă petrecute la Pireu cari au avut darul să ne sondeze în suflet și să constate câtă doză de patriotism dispune fie care din noi; ne dau cuvânt nouă conducătorilor dela Ovidiu să adresăm un cuvânt de mulțumire atât Președintelui asociației și inițiatorul acestui congres D-l Ionescu Lungu, cât și scumpulor noștri congresiști felicitându-i pentru idea ce au avut de a ține în acest an congresul lor la Constanța, unde se simțea mai cu seamă nevoie de întărirea sentimentului național și de îndrumarea minților pe calea patriotismului luminat și a sfântului adevăr.

Negreșit, în acest număr noi nu putem să facem o dare de seamă amănunțită asupra desbaterilor congresului și ne mângâim a insera o pagină despre însuflețirea ce a stăpânit mulțimea la gară și pretutindeni în oraș—această fiindcă am ținut să întâmpinăm cu *Ovidiu* pe congresiști pe care-l închinăm lor ca un omagiu adus activității și muncii lor pe ogorul culturii și economiei naționale.

La ora 6 a. m. trenul aduce pe iubii oaspeți în gară unde sunt întâmpinați de un număr imens de cetățeni și de membrii mai multor societăți, în urale puternice și în sunetul muzicii militare.

D-l C. Ionescu întâmpină pe congresiști cu cuvinte călduroase de bună venire în numele Prefectului județului și D-l Petru Papadopol le urează de ase-

menea bun sosit din partea învățătorilor din jud. Constanța. Mai vorbește D-l Dumitrașcu vice-președintele asociației și de aci congresiștii se îndreaptă în piața Independenței iar în preajma lui Ovidiu D-l Petru Vulean, directorul revistei noastre, în numele cetățenilor și al Coloniilor Macedo-Română și Albaneză rostește cuvântarea de mai jos:

Fraților și iubii oaspeți!

Ziua sosirii D-vs. în Constanța o socotim ca pe o zi de sărbătoare măreață, pentru că în mijlocul nostru se găsește luminătorii poporului român, facele satelor țării românești.

Oaspeți iubii și sămănători harnicii pe ogorul culturii și al economiei naționale, vă zicem dar: fiți bine veniți în mijlocul nostru, căci noi vă primim cu brațele deschise.

Cetățenii Constantei și Coloniile Macedo-română și Albaneză din orașul nostru vă urează prin glasul meu isbândă desăvârșită în lucrările congresului D-vs. ce-l veți ține aci în zilele de 14, 15 și 16 Iulie și vă mai urează voe bună și sănătate în continuarea călătoriei D-vs. până la Constantinopole și înapoi.

Marea sau *Lacul Moldovenesc* cum o numea Mircea cel Bătrân, Domnul Valahiei, Ducele Făgărașului, Comitele Severinului și Stăpânitorul Drastiorului (Siliștrei) până la Mare:

Marea zie, se va simți mândră, va tresări de bucurie, se va înfiora de plăcere, având ocazie să legene pentru l-a oară în brațele sale uriașe pe vrednicii

urmași ai lui Mircea, Ștefan și Mihai, și valurile vor spune-o altor valuri până dincolo de Bosfor, Mărilor și Țărilor depărtate că puterea Romei eterne e nesfârșită, că ea e menită să crească și să înflorească prin mintea și inima copiilor ei aduși în Dacia de divul Impărat Marens Ulpia Traian.

Dar gloria Romei stă încă vie în bronzul din fața D-vs. care reprezintă imaginea unuia din cei mai străluciți poeți ai ei, pe Ovidius, suavul cântăreț al «Amorurilor» al «*Melamorfoselor*» și al «*Tristelor*» scrise aci în Tomis de dorul aceleiași seumpe Rome, căci în Constanța noastră de azi fusese surghiunit de neînduplecatul Octavian Cesar. Dar de v'ar vedea el acum, ar pune capăt «*Tristelor*» și însutlețit de dragostea urmașilor săi, ar întineri și și-ar acorda lira să proslăvească geniul rasei latine.

Crede dar că exprim sentimentele unanime, felicitând atât pe D-I Ionescu Lungu, Președintele asociației D-vs. cât și pe D-vs. seumpi congresiști de ideea ce ați avut-o de a ține în acest an congresul D-vs. la noi în Constanța unde se simțea mai mare nevoie ca ori unde de întărirea sentimentului național și de înălțarea sufletelor noastre în regiunile celui mai pur și mai luminat patriotism.

Aci la noi D-vs. veți avea prilejul de a vă inspira de marile lucrări tehnice săvârșite de frații voștri Dobrogeni prin eminentii noștri ingineri români, lucrări ce an de obiectiv dezvoltarea economiei naționale și sunt sigur că veți pleca la vetrele voastre mai înviorați și mai mândri; noi de asemenea simțeam necesitatea sufletescă de a auzi glasul făuritorilor visului României moderne.

În voi, în munca și cinstea voastră țara și-a pus speranțele și nu greșese punându-vă pe aceeași paralelă cu dascălul german despre care cancelarul de Fer se exprima: factorul principal că-

ruia se datorește victoria dela Sedan e acest dascăl german care a știut să cultive în fii țării simțul datoriei de patrie.

Prin voi să sperăm că fii României de mâine vor ști să și împlinească datoria cu sfințenie, de va fi pace, de va fi resboi.

Prin voi să mai sperăm că România va fi cu desăvârșire desrobită de jugul economic strein dela Severin la Dorohoi.

Iuheid dar voi striga: să trăiți seumpi oaspeți și luminători ai poporului român.

După D-I Vulcau urmează Osman Becțaș învățător din Hârșova în numele învățătorilor musulmani.

Oratorilor de mai sus le răspund D-nii Ion Joie din jud. Ilfov și d. Popescu din Prahova.

La ora 10 la catedrală s'a oficiat un tedeum de către preotul Roman Florescu înconjurat de clerul din localitate, cu care ocazie S. S. a rostit și o cuvântare înălțătoare.

A răspuns D-I D. Bunjilă-Dacus.

Deschiderea congresului s'a făcut în Sala «Elpis» de către D-I Președinte al asociației căruia i răspunde D-I S. Harret Ministrul Cultelor.

D-I V. Andronescu locuitor de primar rostește o cuvântare, iar debaterile congresului vor urma în grădină la orele 3 p. m.

OVIDIU.

CANTEC

Wein Weib und Gesang.

*Și reci, așa-i în ostă viață,
Viață ce-i grozur de amară;
În vin doar mai găsești dulceață,
În zângănit de reci pahară.*

*Din vatra nănceală-a vremii
Fectru-un moment sare scântea,
Străluc'e'n umbra dimineții
O fericire... e, femeia*

*Și încă nu lucră te mai face
Iar fericit în astă lume:
E cântul, cum de mult se zice,
Din vremea vremilor străbune.*

*Deci, nu voiesc mai mult în viață,
De cât Femeie, Cânt și Vin.*

*De mi-ar plini Domnul dorința,
In vecii vecilor amin....*

Iași 1910.

Const. René Ghinea

Excursiunea din Macedonia

Cu ocazia venirii D-lui N. Iorga la Constanța făcându-i-se o primire călduroasă din partea cetățenilor, au vorbit pe peronul gării D-l Dr. Al. Tălășescu din partea Ligei Culturale și D-l M. Cotta, comerciant, din partea coloniei M. Române din Constanța.

D-l Cotta, a avut fericita inspirație de a aminti D-lui Iorga despre svonul ce a auzit, că în toamna asta s'ar fi proiectat să se facă o excursiune în Macedonia sub conducerea D-sale și a felicitat pe D-l Iorga pentru inițiativa ce a luat, amintindu-i că cu ocazia proclamării constituției în Turcia, mai toate popoarele balcanice s'au învrednicit să facă o excursiune în Macedonia, numai Românii dia regat nu s'au dus să-și vadă frații.

Acum suntem informați că excursiunea aceasta se va face la 15 August și că până în prezent s'ar fi înscris ca aderenți un număr însemnat de persoane doritoare de a vizita țara clasicului Aristotele, a elevului său Alexandru supranumit «Macedon» și a tatălui său Filip al II-lea regele vestit al acestei țări.

Ca buni români mai întâi, apoi ca unii ce ne inspirăm în chestia asta de directorul Rev. Ovidiu, el însuși un fiu

al Pindului, ne simțim datori să ne spunem și noi cuvântul în interesul unei depline reușite a acestei întreprinderi.

Excursiunea asta e cea mai însemnată din toate punctele de vedere și ea întrece în foloase și pe cea dela Roma și pe cea din Grecia făcute sub conducerea marilor noștri dascăli mult regretații V. A. Urechia și Gr. Tocilescu.

Intr'adevăr, legătura sufletească dintre frați a fost făcută pe timpul domniei lui Matei Basarab de către ciobanii români din Banat și de către «*pievararii*» păstori din Pind scolorați și unii și alții în Bosfor cu pășunatul oilor.

Spre a-și da seama cetitorul de duioșia acestei întâlniri seculare dintre frați, spicim un interesant pasajiu din volumul «*Icoane din Viață*» al D-lui Vulcan.

«Puposise donă turme de oi lângă fântâna Sultanului «Murat» și meii dela o turmă să amestecase cu ai celeilalte. Baci amândoror turmelor observară acest amestec și «celnicul» (baciul) turmei macedonene strigă către ciobanul său :

— *Am fi nutrești bre glare, și nu ti dai alaya s' desparți melli! Nu vezi că s'amisticară. Agonia arupiți sverea... că ti tuchi!**

Baciul turmei ciobanilor din Carpați, ca și tovarășii săi rămaseră în extas și măsurară cu ochi curioși pe celnic.

Ce le-au auzit urechile? Cuvintele celnicului s'au resfrânt în auzul lor ca melodia unui cântec bătrân pe care l-au auzit când-va, însă când?

— Ce limbă grăit-a moșu... întrebă baciul pe cel mai în vârstă dintre ei.

— Pare să hie de-a noastră fârtate, numai puțin schimbată-i...

Baciul curios a ști ce vorbit-a celnicul, se apropie de el și-l întrebă :

— No, da ce sunteți voi oameni buni?

* Dar ce te niți mă prostule, și nu te repezi să desparți meii! Nu vezi cum s'au amestecat? Grăbește — turește-o că te-am topit...

— Noi? ia, aromâni ți's him...

Se apropie, se apropie moș Pătruțule, șopti baciul acestuia.

— Români — ai vrut să zici?

— A-români, a-români, frate: am voi ți hiți?

— Și noi tot români, să trăiți.

Se strânseseră vârtos de mână. Baciul relnă:

— Dar voi cum ziceți la pâne, apă, sare, carne?

— Ași cum le griși tine: pâne, apă, sare, carne. Cum vrei s'lă spunim, ma him aromâni.

— Ciudat frate, ciudat de tot! Și din cotro și mude?

— Cătră în meargem vrei s'mi 'ntreghi?

Se apropie, se apropie minunea minunilor, bade Pătruțule...

— Dapoi am înțeles tot vere — par'că ar hi de ai noștrii să hie cu bine...

Apoi baciul răspunse celnicului:

— Da, în cotro vă duceți?

— Viuirăm aua s' paștem oile că-i iarbă mușată, apa limpede ș-arate...

— Apoi dacă-i așa, dâmi voe să-ți mai strâng încă odată mâna, căci după cum văd sunteți tot frați de-ai noștrii...

— Frați, frați, enșuri... (vere).

— He, Nicolae, Ioane, ia veniți măi, că am lat aci peste frați de-ai noștrii, strigă baciul însuflețit.

Același lucru îl făcu și celnicul și aceeași înfrățire Carpato-Baleanică o înținuseră și mai departe lăsând să se amestece și oile lor, să simtă și ele binecuvântarea înfrățirii, și așa trăiră de aci încolo la o-laltă frați cu frați, spun-duși unul altuia păsul, dorul, dragostea și făcându-și cunoscut istoricul neamului.

Vremile, în repedele lor sbor, au șters până și amintirea acestei regăsiri dintre frați și, dacă nu ne-ar fi păstrat o legenda, n'am fi știut nici până azi că percursorii escursiunii de azi au fost ciobanii din Carpați la frați lor păstori din Pind.

Dela acea dată însă până acum 40 ani nici acei dela Pind, nici acei din Regat n'au mai avut vre-o știre unii despre alții, fiindcă Impărăția otomană le va fi interzis oerilor dela Carpați să se mai reverse cu turmele lor pe câmpiile Bosforului de nude nu se mai înapoiau.

Și astfel s'a întâmplat că, deși de 40 ani se agită chestia aromânilor din Macedonia, ea nu e încă destul de bine înțeleasă de cât de o anumită pătură a poporului român.

Se cunoaște din presă că avem școli acolo și că aromânii se sbucinmă pentru revendicarea drepturilor bisericești sugrumate de Patriarhul grec din Fanar. Și atâta tot. Nu ne-am învrednicit încă să mergem la ei acasă, să le studiem caracterul, moravurile, datinele strămoșești, să restabilim legătura firească dintre noi și ei, legătura priusă de percursorii escursioniști ai neamului de acum 2 secole și jumătate.

Quoare D-lui Iorga că s'a pus în fruntea unei mișcări de asemenea natură care vine să trezească conștiința națională, — însă spre a se înapoia de acolo în triumfa ea un vestit cuceritor, are nevoie de colaboratori iscusiti, de persoane băștinașe din Macedonia, cunoscătoare ale firei aromânilor și ale dialectului lor, înzestrate cu talentul vorbirii, vechi și încerești publiciști cari — pe lângă scris — prin verva lor să facă pe poporul român să salte de bucurie la ideea că din sinul lui au răsărit asemenea talente sub cerul liber al României, să-l însuflețească pentru cauza românească, pentru neamul din care face parte și într'un moment de înălțare sufletească să senture din mîntea și inima sa orice urmă de rugină ce i s'ar fi încuibat pentru cauza grecească ajunsă azi în ultimul stadiu al decadenței sale.

De așa colaboratori are nevoie D-l Profesor Iorga — dacă dorește ca isbânda să fie deplină.

Printre aceștia cel mai chemat, cel mai bine pregătit din toate punctele de vedere — noi cei grupați în jurul acestei reviste propunem pe D-l Petru Vulcan unul din directorii revistei.

Autorul «*Armânci*» și al «*Liticelor dela Pind*» având ocazia să-și vadă încă odată locul natal după un sfert de veac și mai bine de înstrăinare, noi crețem că i va da prilejul să se inspire și să scoată la lumină acea «*Macedonie Pitorească*» al cărei gol e atât de mult simțit în domeniul literaturii românești.

Suntem nerăbdători să vedem dacă propunerea noastră se va realiza sau nu. Ar fi în interesul nu numai al literaturii ei și al neamului de a se trimite să secondeze pe d-l Profesor Iorga oameni cu talent și inimoși cari să facă cuceriri în domeniul sufletului omenesc. D-nii Dr. Leonte și Profesorii Gh. Murnu și Valaori au cuvântul.

Domniile lor pot dispune ca D-l P. Vulcan să meargă în Macedonia în calitate de delegat al societății de cultură Macedo-Română.

„REVISTA OVIDIU”

PE STRĂZI

*Și câte versuri dintr-o vreme
Ce s'au perdut de miu de ani,
Dispar, cu'n aiurit molatic,
Prin ramurile de platanii.
Și câte nebunești acorduri
Din vre-o romanță prea ciudată,
Cântând domnia viitoare,
Prin întâmplări de altă dată,
Dispar
Pe străzi fără de formă,
Pe străzi ce nu-și cunosc nici nume,
Bătătorile de-o nebună
Și'n reci halucinată lume.

Podob'aveți o licărire
De singuratic felinar,*

*Ce se recursă prin unghere
Și-arată felul lor murdar,
Și vă străbat sinistri oameni
Cu mânille scâldate-in sânge,
Ori copilași cu triste fețe,
Meniși de-apururi a se plânge ;
Și vă străbat cu niște umbre,
Cu pași grăbiți, trecând tăcute,
Cu ochi șintliți spre alte fărături,
Cu alt avânt
Femei pierdute.
Murdare uliți,
Animale de-un gol enorm și de prea mult
Sunteți icoana răstulfiți
A unui viers ce tot 'l ascult.*

Iași 1910.

Const. René Ghinea

FAȚA LUI VODĂ

De vre-o săptămână de când Vodă Ștefan se afla la vânatoare împreună cu curtenii și cu căpitanii săi, tot ținutul Bacăului era în mare veselie.

Se știa de toți că vânătorile lui Ștefan Vodă mai aveau și altă însemnătate decât plăcerea și răgazul ce-și lua Măria Sa dela trebile țării. Cu prilejul acestor vânători, Ștefan Vodă căuta să-și dea singur seama de starea supușilor săi, și nu erau rare întâmplările când, depărtându-se de ceata vânătorilor domnești, se abătea singurel singurel pe la vre-o căsuță mai răsleață de prin marginea vre-muii cătun îndepărtat, și făcea fericeți prin ajutoarele sale pe săracii gospodari ce-o locuiau ; sau, pe la vre-o mănăstire sau schit agățat în vârful munților spre a se interesa de soarta sfântului locaș și a celor retrași într'însele.

Intr'una din aceste vânători, pe când Vodă Ștefan se depărtase cam mult de curtenii săi, și voind să se înapoeze băgă de seamă că rătăcise drumul și

nu mai știa pe unde să se întoarcă la locul de popas, văzu deodată pe un muncitor arând cu plugul pe câmp. Măria Sa se îndreptă numai decât spre el:

— Bună ziua, bade

— Mulțumim dumitale jupâne, răspunse omul, fără a-și întrerupe lucrul său.

— Ia ascultă, n'ai fi bun să-mi spui încotro s'apue ca să es la sehit, că m'am răătăcit și nu știu drumul.

— Ba ți-oi arăta, dar nu acum că n'am vreme; dacă vrei așteaptă până la nămezi când oi lăsa lucru și te-oi scoate la drum.

— Bine, dar eu ași vrea acum să mă întorc, ce adică nu poți să lași olecăță lucru?

— Nu pot, jupâne, că eu sunt plătit de stăpân ca să-i luerez în cinste, iar nu să stau de vorbă.

— Dar bine a cui e moșia asta pe care o luerezi?

— Apoi a cui să fie? Ia a boerului Niculea păharnicul care mă plătește ca să-i luerez ogorul.

— Și eu cât te plătește dănsul? trebuie să-ți dea bune parale de-i luerezi cu așa sânguință...

— Apoi dă, îmi plătește omul destul ca să-mi țin nevoile.

— Cât îți dă?

— 30 de parale pe zi.

— Cum? Numai 30 de parale? Dapoi bine, cu ce trăești? să poate să-ți ajungă numai banii ăștia?

— Vezi bine!

— Nu se poate. De bună seamă că trebuie să mai aibi și alte venituri, căci nu-i eu puțință ca un om să trăească numai cu 30 de parale pe zi.

— Ba eu trăesc, ba încă ce, din banii ce câștig eu îmi țin casa, plătesc o datorie veche și mai pui și bani cu dobândă.

— Bani cu dobândă? zise Vodă ui-

mit. Se vede că vrei să răzi de mine badeo, ori că vrei să șugnești?

— Ba nici de cum. E chiar așa precum îți spun cinstitei feței dumitale.

— Ia tâlmăcește-mi și mie treaba asta, că de bună seamă că trebuie să fie ceva la mijloc, zise Vodă.

— Cu dragă inimă, jupâne, numai că, după cum ți-am mai spus adineauri sunt grăbit și nu pot lăsa iusrul ca să stau de sfaturi.

— Dacă vrei n'ai decât să aștepti până la nămezi și atunci în timp ce-om îmbuea câte ceva ducându-te să-ți arăt drumul, om mai vorbi și de treaba asta.

Ștefan Vodă văzând că n'are încotr'o, și ne voind să se facă cunoscut, se așeză la umbra unui nuc bătrân ce era în apropiere și aștepta ceasul prânzului, iar omul își căută înainte de treabă fără să se sinchisească de el și fără să-i treacă prin minte de cinstea ce avea, adică că vorbea cu Domnul țarei.

Când soarele veni la nămezi, omul lăsă lucrul, și veni și el de se așeză la umbra nucului. Scoase din treaistă o bucată de azimă și merindele ce avea, le întinse pe un ștergar curat așternut pe iarbă și pofți și pe mosafirul său să mănânce mai înainte de a porni să-i arăte calsa.

Ștefan Vodă, luă cu multă plăcere din merindele omului, trase un gât de apă proaspătă din izvor, rece ca ghiața, apoi porniră la drum spre sehit.

— Acum, zise Vodă, poți să-mi spui noima celor ce mi-ai vorbit azi?

— Da, și nu e tocmai mare lucru. Aceasta o poate înțelege ori cine. Iată: ți-am spus că eu câștig 30 de parale pe zi din care îmi țin casa, plătesc o datorie veche și pui și bani la dobândă. Casa este nevasta, datoria veche este mama mea bătrână și socrul meu, cari șed la mine. Aceasta nu e oare o datorie veche? Bătrânii ne-au crescut pe

noi când eram mici: acum nu e drept ca și noi să-i ținem pe dâșii când nu mai pot munci? Iată datoria veche pe care o plătește, căci unde mâncăm noi pot mânca și dâșii

— Foarte bine, zise Vodă, dar nu pricep cum mai poți pune și bani cu dobândă?

— Dar copiii mei? Ei ce sunt? Când eu voi îmbătrâni și nu voi mai putea munci, cine mă va ține? nu vor avea și ei aceiași datorie veche către noi pe care o am eu către părluții mei? Iată dar că crescându-mi copiii pun bani cu dobândă.

— Așa e zise vodă. Ai foarte multă dreptate. Asta dovedește că ai multă înțelepciune și pentru aceasta vreau să te răsplătesc. Ține, ia această pungă cu bani, însă să știi, să nu cumva să mai spui cuiva cde ce mi-ai spus mie până nu vei vedea fața lui Vodă, că va fi rău de tine. Ai priceput?

— Da jupăne, zise omul luând punga cu bani.

— Acum mi se pare că recunosc drumul, și o să mă pot duce și singur, întorcete dar la ogorul stăpânului tău, ca să nu mai perzi vremea și ține minte bine cele ce ți-am spus, să nu mai spui la nimeni.

— Bine voi asculta. Apoi, omul își luă rămas bun și plecă foarte voios cu punga ce căpătase, fără să bănuiască cătuși de puțin, cine era boierul, care i-o dăduse.

Vodă Ștefan, cum ajunsese la popas, ridică numai decât vânătoarea și se porni la Suceava împreună cu toată curtea.

Indată ce ajunsese în capitală, strânse pe toți boerii și sfetnicii lui în sala cea mare a tronului și le vorbi astfel:

— Boerii D-vs. Am găsit undeva o carte, în care stă scris, că un om sârman, muncea la un stăpân, care nu-i

plătea decât 30 de parale pe zi. Din acești bani el își ținea casa, plătea o datorie veche și mai putea să mai pună și bani la dobândă.

Să-mi tâlmăciți d-vs., cum putea acel om să trăiască cu 30 de parale pe zi, să plătească datoriile vechi și să mai pună și bani deoparte? Uite, va dau răgaz de 3 săptămâni, ca să-mi aduceți tâlmăcirea: dar să știți, că dacă nu veți putea să deslegați noima acestor spuse nu veți mai fi boerii și sfetnicii mei.

După aceasta, boerii se retraseră și se sfătuiră între dâșii.

— Unde o fi găsit Vodă acea carte? se întrebau ei.

— Poate pe la vreun pustnic de prin munți, cum are obiceiul de se rătăcește departe de noi când e la vânătoare, o fi dat undeva peste acea carte grăi banul Ghinea, vornicul țării de jos.

— Știți ce, boeri d-vs. grăi hatmanul Stroici, treaba nu e ușoară și știți că cu Vodă nu i de șagă. Măria Sa când zice o vorbă apoi se ține de ea, de aceea en gândesc că ar fi mai bine să ne împrăștiem fie-care prin ținutul Bacăului, să colindăm toate locurile pe unde a umblat Vodă, când furăm la vânătoare cu Măria Sa și să cercetăm bine că trebuie să dăm noi de rostul șireteniei.

— Bine te-ai gândit hatmane, grăiră boerii voioși, așa să facem.

— Și înaiți fie-care bani în deajuns că poate să aveți nevoie.

— Așa, așa, ai dreptate, încuviințara eu toții.

Zis și făcut. Fie-care boer plecă la drum cu buzumările pline ca să afle taina lui vodă.

Colindară ei tot ținutul Bacăului, prin toate locurile umblate de Vodă, dar nu putură afla ceva.

Hatmaul Stroici însă, i se nimeri să dea și el peste omul care spusese lui Vodă cimilitura cu priceina.

Acesta se găsea tot la câmp muncind din greu, după cam îl găsisse și Vodă.

— Bună ziua bade, zise hatmanul apropiindu-se de el.

— Mulțumim dumatăle jupâne, răspunse omul, cântându-și marea de treabă.

— Ia ascultă, n'ai putea D-ta să-mi arăți calea spre schitul din vârful muntelui.

— Ba da, dar dacă vrei să mai aștepti până la nămezi, când oi lăsa de lucru și te-oi duce, că adevărat, că singur nu mai nimerești cât te-oi căsni, că pe aci pe unde ai apucat nu e drum umblat.

— Bine, dar aş vrea să ajung mai de vreme la schit, că sunt foarte grăbit și pentru osteneala D tale te voi cinști cu ceva.

— Foarte-ți mulțumesc, dar stăpânul meu mă plătește ca să lucrez cinstit și eu nu vreau să-l înșel.

— Bine, dar cu ce îl înșeli D-ta dacă o să pierzi un ceas ca să-mi arăți drumul, mai ales că și eu te voi plăti pentru osteneală.

— Da, mă plătești acum odată dar boerul meu mă plătește toată viața. Din banii ce câștig dela' el muncind trăesc eu și eu ai mei.

— Dar cât te plătește boerul de ești cu așa tragere de inimă pentru dânsul?

— Păi ce să-mi plătească? ia 30 de parale pe zi.

— 30 parale pe zi? făcu hatmanul, asta trebuie să fie se gândi dânsul. Ia ascultă bade să poate să trăești numai cu 30 de parale pe zi și să mai muncești cu așa tragere de inimă?

— Cum să nu se poată? Ba încă, că din ei îmi țin casa, plătesc o datorie veche și mai pun și bani la dobândă.

— De bună seamă că asta e omul cu pricina, se gândi hatmanul, asta e cartea lui Vodă. Apoi grăi către dânsul: Ia ascultă, mie mi se pare că vrei să răzi de mine.

— O fi, boerule, răspunse omul cântându-și de treabă înainte.

— Ia mai stai o leacă și tâlmăcește-mi ce înțeles are vorba D-tale bade?

— Ți-am mai spus boerule, că nu am vreme de perdut. Dacă vrei să-ți arăt calea spre schit, așteaptă până la prânz și te-oi duce, dar acum lasă-mă să-mi văd de lucru.

— Bine omule, voi aștepta. Și plecă și hatmanul de se așeză la umbra nucului, unde cu câte-va zile mai înainte, șezuse și Vodă și așteptă plin de bucurie sosirea prânzului, căci acum nu se mai îndoia că dăduse peste cheia ghi-citoarei, care era să-i primejduiască lui și tovarășilor săi, rangurile și cinstea, în ochii lui Vodă.

Cum veni soarele la nămiezi, omul lăsa de lucru și se apucă să mănânce, dând și hatmanului să se ospăteze din prânzul lui de muncitor, dar hatmanului nu-i mai ardea de mâncare.

— Ia spune, bade, ce noimă are vorba dumatăle că din 30 parale ții casa, plătești o datorie veche și mai pui și bani la dobândă?

— Vezi, asta nu ți-o pot spune.

— De ce?

— Fiindecă a mai venit pe aici un boier ca D-ta și i-am spus vorba asta și după ce i-am tâlmăcit-o, mi-a dat o pungă cu baii și mi-a poruncit să nu mai spui la nimeni, că va fi rău de mine.

— Dar ce o să-ți faci?

— Știu eu? de bună seamă că n'o să mă poftescă la masă.

— Ascultă, măi omule, eu îți vreau binele, spune-mi și mie și eu te voi răsplăti domnește.

— Nu pot boerule, ce, vrei să-mi rămână copilăși fără de tată?

— Dar bine cine o să știe că mi-ai spus mie?

— Știu eu? Mie mai bine îmi place să fiu cu fața curată de cât eu musca

pe căciulă. De aceea nu mai stărui de geaba că nu-ți pot spune.

— Ia ascultă-mă, bade, îți dau o baniță de galbeni, numai să-mi spui și mie.

— O baniță de galbeni ?

— Da, spune-mi și uite, vezi desagii de colo de pe cal ? unul e cu merinde și altul plin cu bani. Stăi să vezi.

Și hatmanul se duse la cal, luă desagi și veni de-i deșertă în fața românului, care văzând atâta bănet cât nu văzuse neam de neamul lui, își perdu cumpătul.

— Și zici că-mi dai mie toți bani ăștia ?

— Ia-i acum chiar, numai să-mi spui.

Ce se gândi omul, și-așa și-așa, tot sărac o să moară el. Cel puțin să trăiască ai săi bine și se apucă și spuse hatmanului tot secretul cimiliturei, după ce însă îl încredințase acesta că nu va spune la nimeni.

Hatmanul, cum află taina plecă spre sehit, întovărășit de sârmanul muncitor, care, acum când avea destui bani, nu se mai gândea să mai lucreze cu așa mare sărquintă ca mai înainte.

Ajunși la drumul mare, fiecare plecă într'ale sale : Hatmanul spre Suceava iar omul spre casă, unde, cum ajunse se duse la stăpânul său de-i plăti datoria cât luase de cu iarnă pentru munca câmpului, și se apucă să-și dureze și el o casă mai bună și să-și cumpere un petic de pământ pentru dânsul și ai săi.

Hatmanul, cum ajunse la Suceava trimise oameni să adune pe toți boerii, căroră le dădu o știre că el găsisese roștul cimiliturei.

În adevăr, boeri se adunară curând la Suceava și ținură sfat între dânșii, în casă la hatman. Acesta le spuse și lor toată șiretenia.

— Bine, zise banul Ghinea, dar ce ne facem cu bietul român ? că de bună seamă că Vodă o să-și dea cu firea că numai dela el am aflat.

— Știți ce boeri ? Măria Sa nu ne-a spus că a citit asta într'o carte ? Ei bine să căutăm și noi vre-o carte veche în care o fi vre-o foaie lăsată albă, cum se lasă de obicei prin cărți, și să punem să se tipărească în taină cimilitura cu deslegarea ei și să ne ducem să o arătăm lui Vodă.

— Bine te-ai gândit, așa să facem, strigară cu toți.

În adevăr, căutară și găsiră o carte cum le trebuia și puseră de tipări în taină cimilitura cu deslegarea ei și când cele 3 săptămâni de răgaz cât le dăduse Vodă, se isprăviră, boerii toți în păr se infățișară în sala tronului înaintea lui Vodă.

— Ei, boeri D-vs. grăi Măria Sa, cele 3 săptămâni au trecut, aflata-ți ceva ?

— Da, Măria Ta, grăi banul Ghinea, hatmanul Stroici a găsit o carte în care stă scris cimilitura Măriei Tale.

— Să vedem, zise Vodă mirat.

— Iată, Măria Ta, și îi dădu cartea.

Vodă ceti și numai de cât își dădu seamă de toată șiretenia boerilor.

— Bine boeri, d-vs. dar să-mi spuneți și mie de unde ați găsit cartea asta ?

— E he, Măria Ta, grăi hatmanul' asta e o carte pe care am găsit-o între cărțile ce mi-au rămas dela taică-meu, Dumnezeu să-l odihnească că știi și Măria Ta că era un om care știa multă carte.

— A fi, făcu Vodă. Bine, boeri, acum duceți-vă și să veniți poimăine din nou aici.

Cum plecă boerii, Vodă trimise numai de cât de aduse pe omul cu pricea.

A treia zi, boerii erau toți în sala tronului. Cum intră, Vodă chemă un copil de casă și-i șopti ceva la ureche. Acesta eși și se întoarse numai de cât cu sârmanul om care știa acum că numai bine nu poate să fie pentru el că spusese și altuia taina lui.

Cum dădu cu ochi de Vodă, îl recunoscu numai de cât și de odată căzu în genunchi în fața Măriei sale.

— Bine măi, grăi Vodă aspru, nu ți-am spus eu să nu spui la nimeni cele ce mi-ai spus mie atunci până nu vei vedea fața mea?

— Ba da, măria ta.

— Apoi atunci, de ce ai spus și altuia?

— Cum să nu spui Măria Ta? Atunci în adevăr mi-ai poruncit să tac din gură până voi vedea fața Măriei Tale și eu așa am și făcut. N'am spus la nimeni până n'am văzut Mărita Fața ta, Doamne.

— Cum mă?

— Vezi bine, și nu numai o față, ci o baniță plină de fețe de ale Măriei Tale. Toți bani cu chipul lui Vodă. Ce eram să fac?

Când auzi Vodă și asta nu mai avu încotro și trebui să recunoască dreptatea românului.

Atunci se întoarse spre hatmanul Stroici și îi zise:

— Vezi hatmane, că te-am infundat?

— Așa e Măria Ta, dar te-am ruga și noi să ne arăți și nouă cartea în care ziceai că ai citit Măria Ta cimilitura?

— Păi, o aveți aci de față, grăi Vodă plin de voe bună. Apoi întorcându-se către bietul om care aștepta în genunchi hotărârea Domnească îi zise:

— Scoală-te. Vino mai aproape. Să știi că fiind-că ai dat dovadă de mare înțelepciune, te ert, și dacă vrei rămâi aci la mine la curte, că eu am în totdeauna nevoie de oameni cu scaun la minte, aci te voiu face boer și vei fi sfetnicul meu.

— Să trăești Măria Ta.

— Iar d-vs. boeri, să știți că vă ert pentru că ați avut istețimea să iscodiți și să aflați taina. Deși n'ați ghicit-o singuri, însă mi-ați dovedit că puteți să eșiți cu fața curată din încrețturi așa

că și atunci când țura va avea nevoie de sfatul vostru se va putea bizui pe voi.

— Să trăești Măria Ta, strigară toți boerii într'un glas.

Constanța 1910

C. P. BENEDESCU

„FACLA” și N. IORGA

«Facla», demna codiță a celor două cumetre din str. Sărindar, în ultimile sale numere, trîmbițează cu mare satisfacție că a descoperit originea străină a profesorului Iorga, care — după Facla — ar fi, nici mai mult nici mai puțin, decât cel mai sadea «fanariot».

Nu știm și nici nu vrem să știm până la ce punct pot fi crezute, asemenea insanități, insinuări răulăcioase, și nici nu ne facem apărătorii D-lui Iorga. D-sa le-a dat cuvenitul răspuns.

Ceia ce roim însă să constatăm, este faptul că cei dela Facla nu și-au demințit nici de astă dată menirea lor de a asvârli batele veninoase peste tot ce strălucește în această țară.

Mergem mai departe chiar și admitem ipoteza că d-l Iorga ar fi — după mamă (?) străin de origină! ce dordește însă aceasta?

Cine altul de cât Iorga mai luptă azi pentru ridicarea sentimentului național la noi în țară? Cine altul de cât acest bărbat mai are credința într'un ideal național românesc?

Și se va găsi oare — ne întrebăm — un singur român care să conteste sau să pună la îndoială măcar, sinceritatea sentimentelor naționale ale profesorului Iorga?

Nu se poate zice acelaș lucru pentru D-nii dela Facla — respectiv cele două cumetre.

Adevărate hinc, cum hinc le-a calificat D-l Iorga, celor mai mici inci-

dente, le dau proporțiuni colosale pentru a le exploata în profitul turabei ce-i patronează.

Ce le pasă că discreditează țara și pe poporul ce-i îngăduie să trăiească nesupărați? ce le pasă de agitațiunile ce pot produce prin insanitățile și aberațiunile cele mai josnice ce publică, din contră, bucuria le e de nedescris când pot izbîti să arunce vrajba și chiar lupta între frați.

Nimic nu este sfânt, nimic nu are vre-un preț înaintea tirăbii lor. Nu s'ar da în lături dela cele mai josnice mijloace, pentru a putea face răul; adevărați pirați ai presei.

Dintr'un criminal de rănd au căutat să facă un martir.

Pentru un străin ca D-rul Racowsky au mers cu nerușinarea să acuze guvernul țării — indiferent de culoare politică — de crimă că ar fi pus să-l asasineze.

Care altă gazetă a făcut și face mai mare lărăboi în chestia sinodală? Ii desfidem să arate un singur rînd măcar, care să fi propovăduit pacea și liniștea!

Multe, multe și nenumărate sunt păcatele lor și ne ar trebui volume întregi ca să reamintim toate retele căte au făcut țării acești scribi, străini de neam și de credință, cari... ca culme a ironiei, vorbesc în numele ortodoxismului creștin.

Chiar dacă D-l Iorga ar fi străin așa după cum afirmă acești români (?) dela *Facta* — apoi noi nu putem avea de căl un regret:

Păcat că nu avem la noi în țară căt mai mulți străini ca Iorga, căci atunci desigur că românii ucila «*Facta*» & Co. de mult ar fi peste hotare. Să sperăm însă că nu va întârzia și acest moment.

Până atunci, nu putem decât să aruncăm tot disprețul ce se curine unor astfel de oameni și să îndemnăm pe

toți acei cari ca și noi se sînt jigniți în sentimentele lor românești, de neobrăzarea acestor venetici, cu să-i pue la carantină prin disprețul lor.

C. F. PENETRESCU.

Săptămâna patimilor în Oberamergau¹⁾

(Reprezentarea pe scenă a întregului Nou Testament)

Din nou e Oberamergau punctul de întâlnire în Bavaria al streinilor de pe toată suprafața pămîntului. Englezii și Americanii sînt în special acei cari îl vizitează cu patimă. În adevăr, de cum te sui în tren în München nu mai auzi o vorbă nemțească: par'că și funcționarii C. F. se jenează a-și mai vorbi limba. În Oberamergau, încotro te întoreai auzi numai englezește, deabia dacă poți prinde pe ici pe colo căte o vorbă franțuzească și mai puțin încă, nemțească. Mulți negustori, nici nu 'și mai dau osteneala să scrie și în nemțește pe ferestrele prăvăliilor lor aceea ce au de vîndut. Totul și toate îți dă impresia că te afli într'un sat, undeva, în Anglia.

Sătenii mai tineri și copiii de școală învață toți englezește și totul în sat e așa făcut că nu se mai străvede pe nicăeri vreun pic din convingerea, sfînta convingere cu cari reprezentau cei bătrîni suferințele Domnului.

Astăzi totul e afaceri, negustorie.

Eu n'am cetit pe nici o față din sat cucernicie, n'am găsit nicăeri credința sfîntă pentru care venisem și cu care mi se împuiase urechile de atâtea luni de zile. E un sat de avizi după bani.

¹⁾ Satele mic de munte în Bavaria de Sud cu 1500 locuitori, la 1^{1/2} ore departare de München. Celebru prin reprezentarea de către locuitorii din sat — streinii nu pot lua parte — a suferințelor Domnului, la 10 ani odată.

Locuitorii sînt mai toți sculptori în lemn.

un sat de sezon în care numai la 10 ani odată vin streinii și sătenii își dau precum pot osteneala să scoată cât mai mult spre a nu mai duce nici o grijă timp de 9 ani cât e liniște în sat. O mică probă pe lângă multe altele :

Eu aveam un bilet de teatru de 6 Mk. pentru o noapte. Taxa pentru cumpărarea acestor bilete și îngrijirea camerei, 2 Mk. (drumul costă 7,20 Mk. dus și întors). Pentru ca gheșeful să fie complet însă, ar fi trebuit să iau și pensione, să plătesc încă 10 Mk. pe zi pentru a nu primi—în graba cu care se servește—nimic de mâncare.

Biuroul de unde luasem biletul și unde plătisem taxa respectivă, îmi dă o adresă pe care trebuia s'o caut singur. Era la un birt. Birtașul e și măcelar și cărnățar, și în parantes fie zis, are echipagii.

D-soara fiica d-sale, face onorurile în hotel și știe foarte bine să și le facă. La vederea hârtiei mele în care îmi era destinată o cameră în hotelul lor, d-sa se supără, se face foc și îmi spune că pentru mine nu mai e loc, cu toate că mă grăbisem să fiu primul sosit al primului tren de dimineață. Camerele, îmi spune d-sa, sunt pentru cei cari au luat și pensione.

Și eu și tovarășii mei am rămas surprinși. Zadarnică a fost opunerea noastră, căci la fine ne-a trimis pe toți dracului cu biletele noastre de calici de 6 Mk. și 5 Mk. cameră.

După ce i-am spus că știam în adevăr de existența unui Christos în sat nu însă și de aceia a dracului și după ce i-am făcut observația cuvenită s'a îndurat în fine să ne îndrumeze prin vecini unde vom găsi camere de nasul nostru, camere cari n'aveau valoare nici pentru 0.50 centime pe noapte, și cu cari a trebuit să fim mulțumiți, că am căpătat și atât după cum nu uitase să

ne spue în termenii ei grosolani gentila fiică a unui om sfânt din Obermergau.

Vai de cei cari au sosit cu ultimile trenuri... și cari nu au bilete cu pensione.

Până după masă s'a umplut satul cu streini; pretutindenii un furnicar de oameni.

Prăvăliile cu fotografii, sculpturi în lemn, cărți ilustrate, sunt pline. Acea a lui Christos — de meserie olar — în special, mai ales când el însuși se află prezent. Atunci e o înbulzeală de nedescris și englezoaice bolnave cumpără tot ce e posibil din prăvălia lui, punându-l să iscălească articolele cumpărate.

Și el, își semnează numele foarte bucuros... căci și asta e la urma urmei un gheșeft.

Ce e de vină Christos dacă se depune un atât de mare interes în jurul persoanei lui. El nu face altceva decât să joace un rol ca oricare alt actor și depune în jucarea rolului său aceeași dragoste pe care orice actor o depune întru reușita rolului său. Mai mult nimic.

Convingere? Credință? se contrazice cu modul lui de trai. O fotografie a lui în țivil în redingotă elegantă, ca orice bun orășean, ori în hainele de lucru în atelierul său de olărie în care în orice caz foarte puțin timp trebuie să petreacă, pusă alături de o alta în rolul lui Cristos, dă la iveală o schimbare de caracter puternică și dacă mi-e permis să zic, de o prefăcătorie fără seamăn.

Dar eu nu-l găsesc într'un nimic de vină. El e un om, un muritor ca și ceilalți, care are avantajul de a putea trăi bine. Și pe Christos nu 'l poate imita un muritor nici odată. El e o ființă spirituală care trebuie să trăiască numai în sufletele noastre. Știm cu toții că și el a fost un om ca și ceilalți, o știm aceasta și nu trebuie s'o și vedem. Prin

scris numai și în special prin Biblie, prin puținele tablouri de artiști celebri bine reușite, se poate mări credința în Dumnezeu. S'au făcut multe încercări cu piese de teatru scrise asupra vieții Mântuitorului și an căzut. Insuși jocul din Oberamergau a fost oprit în secolul trecut și numai cu mare greutate a fost readus din nou în viață.

E un mare păcat deci că azi, pe punctul de cultură unde am ajuns să se reprezinte pe scenă patimile Domnului, cari ar avea totuși vreun rost poate, reprezentate prin Bisericii în săptămâna mare.

Ele vor fi o senzație, mai mult nimic și senzațiile nu contribuiesc cu nimic la mărirea credinței.

Iar jocul din Oberamergau are pretenția de a contribui foarte mult la întărirea credinței în Dumnezeu atâta de mult în pericol în ultimul timp. Astfel se poate explica și faptul că Papa dela Roma decorează persoane cari au roluri în piesă, o fatală ironie; par'că Isus ar fi împărțit decorații apostolilor lui spre a-i răspândi învățăturile.

Vor fi jucat acei țărani dela 1633 *) patimile mântuitorului din convingere, și aceasta vor fi făcut-o și urmașii lor până pe la 1840, atâta timp cât jucau numai odată la Rusalii, cu cel mult o repetare ori două când veneau prea mulți creștini în pelerinaj, atât timp cât nu aveau nici un profit material, din nici o parte, din contră, aveau totdeauna deficituri pe cari trebuiau să le acopere în urmă din pungă lor. Azi însă, când *Passionsspiele* în Oberamergau fac serie, se joacă de câte 30—40 de ori în sezon și aduc un câștig destul de frumos și satului și Statului, a dispărut convingerea. Pot s'o susție aici cărți au interes cât vor pofti.

În 1900 au adus intrările în teatru 1 milion Mk., banii rămași în sat s'au

ridicat în total la peste 3 milioane Mk. iar căile ferate au încasat, mulțumită jocului din Oberamergau, peste 6.000.000 Mk. Mai socotindu-se că cea mai mare parte din străini rămân în Bavaria pentru vizitarea castelelor Regelui Ludovic II și a Munchenului unde lasă iarăși bani din belșug, se vede că Oberamergau e un centru de o mare importanță pentru țară.

Înainte vreme costau biletele de intrare dela 0,30 keniei la 2,35 Mk. azi, costă intrările dela 2—20 Mk.

Cei bătrâni erau mai idealisti; ei jucau îndemnați fiind sufletește la aceasta. Simțiminte înalte le dictau să rabde și ei răstignirea pe cruce așa cum a răbdat o Mântuitorul nostru. Ei nu chemau pe nimeni să-i vadă și toată lumea îi căuta și întâmpina multe greutateți până să-i găsească, așa precum azi credincioșii musulmanii caută Meca și ajung acolo istoviți, de multe ori plătind cu viața realizarea dorului lor sfânt.

Cei de acum, joacă cu pompă mare, se servesc de toate progresele tehnicii moderne, mai ales în scena răstignirii pe cruce, pe care Christos stă ca în pat —bat toba în toată lumea să vie să-i vadă—și să plece desilusionați de jocul lor.

Cei bătrâni aveau convingerea că mulțunesc pe Dumnezeu prin jocul lor și trăiau toată viața ca buni creștini, în credință pentru tot ce e sfânt.

Cei tineri, oameni cari trăiesc bine, grași și frumoși că nu-ți vine de loc să crezi că sunt țărani, au și ei o convingere... una care se deosebește însă mult de a strămoșilor lor, acea că trebuie să profite de ocazia care face să le pice așa din senin o grămadă de bani în mână.

Aceasta o probează și faptul că neamțul—la el acasă—nu prețuește nimic în Oberamergau. Jocul nu e preparat pentru el, pentru că neamțul din fire nu aruncă așa banii fără să știe pe ce, el trebuie să pipăie și își ese din fire când chelnerița îi cere 60 bani pe o supă.

Englezul însă plătește, plătește dinainte fără să întrebe și dacă s'o întâmpla să fie nemulțumit, el tot nu poate să zică nimic, mai întâi pentru că n'o să fie înțeleș, al doilea pentru că a plătit înainte... Vor mai veni oare careva

*) La 1633 a fost în Oberamergau ciumă care a făcut mari ravagii în populație. Locuitorii au făcut procesiuni și au jucat săptămâna patimilor —*Passionsspiele*— promițând lui Dumnezeu că o vor rejuca la fiecare 10 ani dacă îi scapă de moarte. Ciuma după terminarea jocului nu a mai murit nici un om în sat, locuitorii s'au ținut de făgăduială și au rejuat jocul după fiecare 10 ani, dându-l astfel moștenire din generație în generație până în ziua de azi.

din ei pentru a doua oară în Oberamergau? *)

La ora 8 dimineața începe jocul.

În acest timp, cei 4000 de auditori sunt toți la locurile lor, în marea hală bine construită, închisă de 3 părți și acoperită contra ploiei.

Partea dinspre scenă pe o întindere de 45 metri e deschisă.

Scena e construită corespunzător piesei și se armonizează de minune cu jocul, atât timp cât el are loc pe strade ori în casă.

Scena crucificării însă în special, și a învierii și înălțării, e imposibil de gândit și reprezentat într-o casă și mai ales pe o scenă deschisă.

Lipită de hala auditorilor, pe o lungime de 45 m. și o lățime de 10 m. se află proscena, absolut deschisă, fără coferiș, la stânga și dreapta căreia se ridică casele lui Ana și Pilat. Pe ea au loc scenele mari în masă ca: Intrarea în Ierusalim, Plebea și Judecătorii în fața casei lui Pilat, purtarea crucei, corul, etc.

Scena principală, e o casă în toată regula, acoperită și legată de acele ale lui Pilat și Ana prin ganguri, prin cari se văd perzându-se stradele Ierusalimului. Pe ea au loc toate scenele de interior ca: Cina cea de taină, îsgonirea neguțătorilor din templu, judecata și batjocorirea lui Christos, apoi răstignirea, îngroparea, învierea, înălțarea, etc. Tot pe această scenă sunt reprezentate diferite tablouri vii, cu subiecte din vechiul testament, foarte bine reușite ca: Isgonirea din Paradis, crima și fuga lui Cain, jertfa lui Avram, Daniel, Samson, vinderea lui Iosef de către frații lui.

Prin proscena lată de 10 m., scena principală e absolut izolată de Hala auditorilor. Și cum ea nu e mare, se

văd în fund frumoasele peisagii ale munților și dealurilor din împrejurimi.

Toți membrii trupei își fac bine datoria lor de actori țărănești și atât cât li se poate cere, dau din belșug. Totuși, se pare că mulți auditori se plictisesc, căci mulți părăsesc teatrul mai înainte de 12.

La 2 se începe din nou jocul cu scena condamnării lui Isus de către farisei, căpeteniile templului lui Moise.

Dabia jumătate din auditori dacă sunt în teatru. Ceilalți vin în timpul jocului, treptat. Vădit, toți așteaptă scena răstignirii :

Sensația, și ea vine, ca să nu se armonizeze de loc cu casa care o acoperă. Chiar Christos care până aci, îmbrăcat cu toga lui largă făcea impresie buinicică, e prea gras, prea bine nutrit și nu prea îi stă bine pe cruce.

Hristosul îmbrăcat spre aascun de corsetul ce îl ține legat pe cruce face impresie dezastruoasă. Asemenea cei doi criminali răstigniți în dreapta și stânga lui, par a fi niște păpuși împăiate. Nu știu care o fi adevăratul efect pe care această scenă îl are asupra auditorilor, ceea ce observ eu însă, e că mai înainte de a se isprăvi—ține 20 de minute—mulți pleacă. Și după isprăvirea ei, cu toate că mai urmează învierea și înălțarea, joc care mai ține încă peste 1/2 oră, se face larmă, toți se scoală să plece și cu toată opunerea personalului și a celor ce vor să rămăe până la fine, cei mai mulți se strecoară afară.

Mă întreb acum, și m'am întrebât zile întregi în urmă, care-i folosul moral pe care îl duce cineva cu sine dela teatrul din Oberamergau?

Sunt oameni cari vin acolo de peste mări și țări, cu iluzii mari, așteptând să vadă lucruri mari cari să influențeze asupra sufletului lor, și la urma urmei pleacă din teatru mai înainte de a se termina jocul. Și mie îmi pare rău că le-am văzut, cel puțin rămăneam cu iluziile, acum le-am pierdut și pe astea.

E prea prosaic ceea ce se dă publicului—pentru scumpetea ne mai pomenită în Oberamergau.

Natural, sătenii au un mare merit, meritul că pot juca binișor, fără greșeli, fără sufler, o piesă care durează 8 ore, se pot ține de muzică, o muzică ușoară

*) Englezii și Americanii dau totuși cel mai mare contingent de vizitatori și aceasta din cauza religiozității lor puternic exprimate. Mulți sunt bigoți, bolnavi. Englezoaicele ar da mii de mări să poată apuca suvițe din părul lui Christos, Măgarul care a servit la reprezentarea din 1900 la intrarea Domnului în Ierusalim, a fost cumpărat și a murit în Londra unde a fost înmormântat ca un sfânt. Christos a primit o sumă de angajamente din Anglia și America pe care le-a refuzat. Se zărise englezoaice bolnave cari să-i cadă în genunchi în drumul lui de acasă la teatru.

Abia dacă un sfert din numărul vizitatorilor (în 1900 peste 200.000) sunt Germani.

și foarte potrivită tragediei, scrisă de un fost învățător al satului înainte cu 100 de ani.

Juda pe care îl ajută mult fața și întreaga lui apariție, căci vorba nu-i se înțelege, și ceilalți apostoli, sunt foarte bine aleși. Asemenea Ana, Caiafa, Maria și Maria Magdalena.

Pilat însă, par'că vrea să susție și să probeze că pe timpul lui Christos, se consuma în Erusalim bere bavareză.

Plebea și corul, — la acuzarea lui Christos sunt peste 500 persoane pe scenă — în costume adevărate și scumpe, fac un presie bună. Culorile vii ale costumelor lor, le ajută foarte mult la aceasta.

În fine, totul în genere e bine, bine relativ, costă însă prea mulți bani, prea multă osteneală, prea mult timp.

Oberamergau e un teatru, mai mult nimic. Și teatre sunt în toate părțile, unde s'ar putea reprezenta poate mai bine «Săptămâna patimilor».

Minchen Iulie 1910.

M. B.

FEMEEA FUNCTIONARA

*Muză inspiră-mă
Lra-mi să murmure, etc.*

II. Bolintineanu.

Sunt ero-o căți-ru ani de atunci. Mă gâscam în București și având a da o telegramă m'am prezentat la unul din ghișeurile oficiului telegraf-poștal.

Funcționarul care fu dispus să mă scriească era o femeie cărunță, sbârcită la față și cu înfățișarea de hunică oboșită de greul anilor ce și-i duce în spinare

În ce o priveau anii, era îndoite vârstei mele: adică eu atinsesem luna cea a 30-lea a.

Toamă când mă arătai la ghișe dânsa ridică odată cu ochiul de gen și privirea-i cam încrunțată de sprâncenile-i stufoase și fără nici curânt îmi smulse telegrama din mână o ceti, o reciti în tăcere, socoti de ori numărul cuvintelor și fixând prețul, mi se adresă: 1 leu și 20 bani

N'am să pot uita nici odată pe această hunică funcționară căreia i fi stat de o mie de ori mai bine a cu pruncul-nepoțel în brațe alintându-de cât aci la ghișe

Ea mă urmărește recinte și mă e-nervează amintirea ei de câte ori am prilejul să dau peste semenele sale la aceleași oficii ale statului, la telefoane, în cancelariile Prefecturilor, ale Polițiilor și ale mai tuturor administrațiilor publice. Femeia funcționară!.. Și adică de ce nu mă rog?

D-șoare cochete, cu pieptănătura cofală în stilul grecilor din secolul lui Pericle, cu foile rockiilor în stilul baloanelor tip Zepelin, strânse cu un colan pe lângă pulpe spre a le pune mai în evidență, deși te incomodează ner-sul liber și te face ades să se potic-nească, în fine cu umbreluțe în stil japonez și așu mai departe vin la slujbe și es la ore regulate odată cu funcționarii lor colegi.

Sunt minunate aceste D-șoare copiste de o dexteritate dubioasă în arta mașinei «Yost» cea ce face luarea nous-tră aminte.

Cunosc rostul lumii tot așa de bine ca și păsările cerului ce zboară nepăsătoare în imensitatea nesfârșitului; numai atât că acestor din urmă mi li se optine nici o piedică în sborul lor, pe când D-șoarelor noastre funcționare vin scriitorii să le stingherească sborul pământean și să le întrebe: unde mergeți scumpe mu...ze așa cu mâna întoarsă dela anlebraș și petrecută la spatele soldului — conform modei — și asta; unde mergeți viitoare... (gospo, dîne) era să zic, să-mi fie cu ertare, căci gospodăria sfântă și rolul ei și mai sfânt de mamă nu vor fi cunoscute de voi.

Voi nu veți ști firește ce e, durerea facerei, nici ce e durerea maternă și nici acel interes viu al mamei ce se desvoltă pentru copil odată cu creșterea lui, o nu, căci voi funcționare copiste sau telefoniste nu veți mai avea timp să vă ocupați cu asemenea nimicuri.

Pe voi societatea v'a desărcinat de acest sublim rol, croindu-vă aceeași societate în complicitate cu părinții voștri drumul greșit al parazitismului, căci de aci înainte misiunea voastră pe pământ se confundă cu cea a parazitelor cari sunt făcute să consume și nici odată să producă.

Și veți sta încă mult timp pe spina-

rea părinților voștri mâncând tot din pâinea agonisită cu sudoarea frunzei lor, căci leșoara voastră dintre 60 și 75 lei pe lună cu mare greutate poate satisface luxul și trebuințele voastre proprii, cu atât mai mult cu cât știți să vă prezentați în fața lumii mai fudule de cum le-ar fi permis părinților voștri să vă prezinte, când v'ar fi scos în lume.

Dar crați de mi de ori mai prețuite și puteați fi centrul de gravitate universală dacă odată cu numărul anilor vârstei voastre învățați cum să găliți mâncări gustoase, dacă ați fi știut a mînuî cu îndemînare acul, ori v'ați fi priceput cum se deretică o casă cu dependențele sale, cum se spală și se calcă o rufă, cum se mătură o odăc. Mă prind scumpe d-soare funcționare, că v'ați deprins să credeți că aceste sunt treburi care «înjosesc femeea română» contrariu credinței noastre cari punem preț pe aceste cunoștințe și pentru toți timprii cu seamă la cap formează cea mai frumoasă zestre pe care o preferăm zestreii în bani când persoana e o năvătoală și cu pretenții.

Și mă mai prind că cu ideile voastre ce vă înbrăncesc cu siguranță, la urma urmei în prăpastia decăderii, că sub patul vostru e un ar. seml de colb și tot acolo e patria insectelor sburătoare ce vă pișcă pielea și vă strică dulceața somnului. Nu veți îndrăzni nici una să mă desmînțiți firește, căci săvârșirea tuturor acestor servicii caznice necesită plata unor servitori, dar cum părinții voștri mi dispun de mijloace sără puc la dispoziție servitori spre a vă curăți de colb și căle alte neajunsuri drumul pe unde treceți, mă prind iarăși, că sunteți silite și veți fi merou cât veți rămâne funcționare-copiste, să vă purtați ne premenite cu săptămânile.

Și e grozavă comedia asta a vieții, când vedem ce întorsătură un luat lucrurile într'un timp atât de scurt.

Cine și-ar fi închipuit acum un deceniu că vom vedea înlocuindu-se din funcțiunile statului tineretul cu mueretul

Am auzit că la Prefectura locală s'au încălățent pîn'acum 7 funcționare-copiste. Cetiți bine șeaple D-soare!

Nu e mult de cînd ambele servicii cel județian și administrativ mergeau

perfect de bine cu 4 copizți și acum am auzit că tot mai necesită copiste D-soare.

Ne-am întrebat: care-i cauza ce a hotărât pe Stat prin organele sale să deschidă porțile largi femeii și D-soarei române la slujbe și să creeze astfel o nouă plagă a funcționarismului feminin la noi în țară?

Gi-că 2 au fost rațiunile: I-in să se împușineze prostituția clandestină și al II-lea să se facă economii bugetare, fiind că femeile sunt mai puțin pretențioase la înaintări și măriti de salariu.

Să reținem dar faptul că femea funcționară nu poate nutri speranța de a înainta pe treapla ierarhică a funcționarilor și că trebuie să se mulțumească cu puțin—atât cât să-și poată satisface trebuințele sale proprii și luxul rafinării moderne.

E bine, sunt ele așa de mari aceste cauze în cât merită să stea în picioare cu rizicul de a se lovi în însăși bazele fundamentale ale naturii? Nu! și vom demonstra lucrul.

A schimbă destinația și rolul femeii pentru care a fost creată, este a atență contra naturii, a lovi în dezvoltarea firească a speciei care cere ca fiecare individ să contribuie la vremea lui pentru înflorirea ei; ori, o femea funcționară e menită să vegezeze și să-și pîrză e-nergia ce i mai rămâne pe urma contribuției directe ce o dă către natura creatoare, să se ofilească pe drumuri fără nici un ros stîră vreun scop paralel cu scopul vieții fîntelor cuvîntătoare.

Nu! Ori cât de cruzi și nedrepti vom fi socotiți față de sexul slab, noi nu vom putea lăsa sub tăcere acest rău sociol ce se întinde pe zi ce trece în dauna familiei, a patriei și a omenirii în genere. Ne vom îndeplini o datorie de conștiință luptând în contra acestui curent dezastros.

Avem destui leșegii nenorociți, să sculim pe femea viitorului de această nenorocire de a trăi în neștierea lui Dumnezeu ca o simplă leșegeacivă.

Noi avem nevoie de vestale cari să șină veșnic nestins focul sacru al familiei, avem nevoie de mame bune, de femei cinstite și caznice și femeu copistă nu poate să fie bună nici ca mamă nici ca sofie.

P. VELCAN.

Al. Antemireanu

Ne-am cunoscut sunt acum 15 ani în redacția ziarului «*Epoca*» unde mult regretatul Antemireanu era redactor, iar eu un simplu colaborator al «*Tribunei Literare*» dela sus zisul ziar.

În 1900, entusiasm de apariția «*Fecioarei*» mele m'a onorat cu un articol asupra calităților și defectelor acestui copil intelectual sburdalnic al vârstei mele tinere de atunci, când sângele din vine în plina lui vigoare te face să fii într'un vecinic neastâmpăr și imaginația fecundă îți dă aripi să sbori pe plaiurile deja cucerite în visul de aur al acelei tinerețe ce se duce în sboruri nebuni fără să mai revie nici odată, nici odată.

Antemireanu totuși vorbea mai mult de calitățile «*Fecioarei*» și căuta să evite cu tot nadinsul defectele ei.

Nedreptăția cauza literaturii dintr'un sentiment de prietenie ce-mi purta negreșit și mă menajă, căci dacă ar fi vrut, mă putea nimici prin câteva rânduri numai.

Era un polemist de forță, un ziarist de rasă pe care nu-l egala în puterea de concepție și în fecunditatea de producție decât un alt ziarist de aceeași forță, însă de un alt gen, mult regretatul Anton Bacalbașa.

Și amândoi s'au stins în floarea vârstei.

Nu-mi pot reține lacrimile acum când seriu, gândindu-mă la acești doi atleți ai condeiului pe care moartea i-a seccat atât de repede.

Să nu-i dăm uitărei, ci să ne inspirăm pururea din avântul lor, din comorile ce au revărsat inimile lor.

Antemireanu a îmbogățit literatura

română printr'un nou gen de polemică, despre care ne vom ocupa în numeroase viitoare și în ziaristică a ținut încordată atenția unei lumi întregi asupra articolelor sale semnate sub pseudonimul *Lys* timp de 15 ani de zile.

Incrucșarea condeiului cu el forma o școală de cavalerism, de virtute în publicistică, așa să zic, pentru toți aceia cari azistam la polemicele dintre el și alți mânuitori ai condeiului.

Noi cei dela «*Ovidiu*», cari am cunoscut personal pe Antemireanu, nu vom lăsa să se depue vâlul uitărei pe mormântul său, ci vom face că pe acest scump mormânt să înflorească pururea florile dragei sale amintiri.

P. VULCAX.

Impresii dela expoziția școalei profesionale DIN CONSTANȚA

Datorită unor împrejurări fericite, mi-a fost dat, să vizitez expoziția de lucru de mână a școalei profesionale din loc din acest oraș frumos: un mărgăritar aruncat par'că la mal de valurile de peruzele ale mării.

Pe când priveam însă admirând frumoasele lucruri expuse, mă miram înecă odată mai mult că ce puțină luare aminte se dă la noi școalelor profesionale.

Puțini vizitatori, puțin interes pe toată linia pentru această expoziție, pentru învățământul femeii. De sigur, din pricina acestei nepăsări triste mi ia un avânt mai îmbucurător instrucția femeii adică o înarmare mai temeinică a ei pentru viață.

Dar nici puternicii cari conduc destinele țării, nici presa, nici măcar cei mai interesați în chestie, «*părinții*», nu sunt preocupați de binele moral și material al fetelor, determinând o mai serioasă evoluție a instrucției femeii în general

lucrând pentru reformarea școalelor profesionale în sensul ca fetele când o părăsesc, să fie stăpâne pe meseria lor.

Azi, nu sunt

Absolventele școlii profesionale, cu puține excepții, nu pot trăi din munca lor, nefiind suficient pregătite, *inarmate*.

Nu că n'am avea profesoare bune. O nu. Expozițiile anuale ne dovedesc elocvent că avem un desotinic corp didactic.

Răul este în programul școlar, care nu-i astfel chibzuit să formeze meseriașe bune.

Elevete lucrează admirabil câtă vreme sunt *conduse*, pe urmă... nu fac nimic, nu știu nimic, și-și agonisese traiul pe alte căi. Nu sunt meștere și n'au nici conștiința luminată, nici gustul dezvoltat pentru a se hrăni din izvorul curat și înălțător al muncii.

Expoziția școlii profesionale din loc a fost o dovadă strălucită ce profesoare excelente avem. Cine n'a rămas încântat la vederea broderiilor mai fine ca mreaja de paianjen și mai vaporoză ca spuma mării, luate de elevele d-nei Maria Georgescu, maistră de rufărie și la vederea confecțiilor făcute sub conducerea d-șoarei Georgescu, o artistă desăvârșită în croitorie.

Eu m'am oprit mai îndelung la țesături și cârpituri, lucruri care corespund mai bine nevoilor reale ce avem noi majoritatea femeilor, gospodinele și mamele. Noțimile de cârpit date elevelor de clasa I de către d-na Maria Teodoru arată în deajuns că d-na Teodoru a știut să deștepte în eleve interesul pentru munca de întâia trebuință fiecărei bune gospodine, în cât acul nu le-a ruginit în mână, cum avusei prilejul să constat la alte multe eleve de școli profesionale. Din potrivă, fiecare obiect era de o curățenie cum nu se prea găsește la începătoare, mai ales că vin și așa de rău pregătite la școalele profesionale.

Iar un paravan cu cusături românești de un straniu efect, dovedea că d-na Teodoru pe lângă cele multe însușiri cu care e inzestrată, are și pe aceea de a insufla elevelor ei dragostea pentru comorile noastre naționale.

Dar în vreme ce mă uitam la bogăția îngrămădită la această expoziție, ochi-mi fugeau mereu pe pereții salei, împodobiți de niște tablouri artistice.

Cine o fi artista care le-a expus, mă întrebam mereu... Tablouri de artă ca la pinacoteci!

Ah arta!... Condensarea frumosului, concretizarea visului de artist și recreația sufletului nostru în lupta erăncenă cu furtunile vieții.

În sfârșit aflai că «Un studiu», de o nespusă originalitate în compunere, «Un ture» vorbitor, «Muzica», după Tadema, de o rară fragezime în tonuri, «Un debut la piano», după Brumizer, artistic lucrat, sunt ale d-șoarei Stella Penci, profesoară de desen, care a expus la salonul oficial din București, «Un studiu de cap de bătrân», «O fată», «Un portret de copil», «O rață sălbatecă».

Că ce nevoie este ca profesorele de desen să fie în aceeași vreme și artiste e mărturie frumosul rezultat, obținut de d-ra Penci cu elevele. Toate lucrează după natură — cea mai bună Academie de pictură, — obiecte din cercul vederii lor, talere, flori, donițe, mobile și altele, cu linii sigure, cu observarea exactă a valorilor, cu simțirea cultivată, bine condusă.

Atât în lucrările elevelor cât și în tablourile proprii și porțelanurile-i pictate de o finețe minunată, se vede că d-ra Penci are însușire mare, ce după Michel Angelo este condiția întâiu a unui artist, «măsura în ochi».

Dar are și un cristalizat gust artistic pentru care a primit numeroase felicitări.

A fost mult admirată și frumoasa colecția de flori și insecte pe care d-na

Vărgolici le adunase împreună cu elevele pe câmp și în crânguri. Iată o profesoară care a priceput că adevăratul temeiu al unei învățături rodnice este *practica*.

Meritul principal, pentru acest mănunchi de dovezi al hărniciei profesoarelor și elevelor îi revine firește d-nei Olga Țintu, directoara școlii.

Inrăuririi poveștelor d-sale luminoase își dădorește școala profesională din Constanța activitatea-i rodnică și succesul deplin.

Mely Cornea.

CEL MAI NENOROCIT OM

Spătos, rumen, înalt, frumos și d'abia intrat în secunda epocă a maturității, astfel urmează Dumitru Barză o convorbire începută cu un amic pe terasa unei ospătării din încântătoarea stație climaterică Bușteni:

— Da, așa este... Dacă vrei să pătrunzi mai adânc de fața lucrurilor, dintre toate resorturile omenești nici unul nu e în stare să satisfacă trebuințele sufletelor de fire înaltă. Să luăm pe rând: amorul, amicitia, ambiția, arta și știința. Amorul? Nu încetează el de a fi chiar instinct al speciei, îndată ce nu vrea să fie grosolan și bestial, adică simplu contact de epiderme?! Amicitia? Este posibil în realitate acest nobil simțământ, alcătuit numai din dezinteresare și din devotament, în fața fiorosului imperativ al luptei pentru traiu, care nu admite ca aceeași bucată de pâine să sature doi oameni, nici aceeași picătură de izvor să răcorească gâtlejurile însetate, nici același frunziș să adumbrească doi călători prigoariți?! Arta?! Arta convențională, de modă, searbădă și molesitoare, oată vrei pentru cine se mulțumește în

viață cu fața poleită a lucrurilor și nu caută fondul real al vieții! Dacă însă înțelegi prin artă poezia firei, splendoarea adevărului și dacă e dreptă afirmarea lui Voltaire că «poezia este muzica sufletului, răspunde-mi în conștiință rogute: enorma cantitate de durere ce vedem în viață îngăduie oare sufletului ca să intoneze divinele armonii cari ar putea fi hrană sănătoasă pentru suflete?! Muzică a sufletului să fie oare arta asta comercială, comandată cu atâția lei linia-pagina, sau metrul pătrat de pânză, sărmanului artist «impuşcă-franc»?! Nu, vai! cu mii de ani suntem departe încă de binecuvântata zi când sufletele oamenilor putea-vor intona, din nestăpănit îndemn, cântarea lor de recunoștință către natură.

«Tot în rândul trebuie pusă și *știința*; da, iarăși știința asta sărbătorită de trufia noastră copilărească și stearpă. De ce? zice-vei. Pentru că, baza științei fiind observația, învederat este că nu vom putea avea știință temeinică decât atunci când selecția naturală (amestecând toate rasele omenești) va produce pe omul tip, faptură superioară tuturilor speciilor pământene, faptură înzestrată cu toată perfecția organică pe care o compoartă firea omenească. Numai atunci observația realității putea-va fi demnă de credință; numai atunci putea-va savantul să îndeplinească marea preoție a înlăturării *neunoscutului*! Neapărat că groaznicele frământări și multe milioane de ani mai trebuie omenei până să vază acest splendid răsărit de soare, cu toate acestea, ori-cât de îndelungă îi va fi răbdarea și mucenicia, frumoasă răsplată îi va da știința din ziua acea.

«Ei bine, iubitule, aștept și eu cu lumea ceresul răsărit de soare și, până una alta, cu nimic nu mi-am putut cârpi zilele mai bine și mai demn decât făcând știință cu propriile mele simțuri. În mine insumi căutând temeiul pe care

nu-l pot găsi aiurea. Și iată cum de treizeci de ani trăiesc conștient și neătărnat în lume, necăutând fericire nici în amor, nici în amicitie, nici în artă, ei numai în propria mea observație despre care avut-am credință și am că, dacă nu-mi poate descoperi întregul adevăr, cu siguranță însă la adevăr adevărat mă poate duce. În sensul acesta iată aplicația la care mi-am supus simțurile: Într'un petec de grădiniță am pus sămânță aleasă de zorele; am așteptat pe vară și din prima toamnă, n'am cules sămânță decât dela zorele cari înfloriseră zilnic și ale căror tulpine trecuseră de patru metri înălțime; din roadele acestor semințe n'am cules decât semințele florilor colorate în felul ce'mi alesesem ca ideal; și, după cinci ani de muncă stăruitoare și creatoare, ajuns-am să am în laboratorul meu ființe noi pe fața pământului: zorele din cari și cele mai pitice se înălțau mai sus de patru metri și cari producea flori abundente dela începutul lui Cireșar până la sfârșitul lui Brumarel!

«Oh! nu-ți poți închipui, iubitele, mulțumirea liniștită și senină cu care priveam în fiecare dimineață acest rod curat, netăgăduit și nepizimuit al stăruinței mele! Nu-ți poți închipui încrederea ce dobândii în puterea omului, și mai ales mândria mea că făceam parte din această specie superioară de ființe pământene.... Atunci... să fi fost lăcomie bestială dorința-mi de a dobândi succese mai înalte?!...—atunci, zic, dela creațiunea noului tip de zorele ridicatu-mi-am aspirațiile la crearea unui tip de animai superior și, cu neclintită luare aminte, cu cumpăt netulburat, cu exactitate de orologiu astronomic, iată 25 de ani de când toată ținuta vieții mele nu mai fu decât să perfecționez o rasă de găini domestice spre a ajunge la idealul ce-mi propusesem; iată 25 de ani de când inima-mi nu tresare decât de bucuria

ce-mi inspiră ieșirea din gănace a plăpânzilor pușori meniți să-mi realizeze idealul; iată 25 de ani de când amor, amicitie, ambiție, vis și realitate depind zilnic de progresele fapturilor mele... căci, fără mincinoasă modestie, fapturile mele fost-au acele găini cu picioare subțiri, înalte și încălțmate în puf auriu, acele găini îmbrăcate cu pene negre lucioase, găinele mele; cu gâturi lungi cenușii și cu gulere purpurii. Da sunt 25 de ani de când zi cu zi a sporit lecția timpului la care mă ducea sârguința mea atentă, devotată, neadormită; 25 de ani zi cu zi m'am complăcut în perfecțiile operei mele personale,—operă tot așa de dificilă poate ca și aceea a scoaterei lucrurilor din neant, operă tot așa de glorioasă ca și aceea a înălțării unui popor sălbatic în culmile civilizației.

— Ei bine?

— Și iată că azi, când nu mai așteptam decât ca găiuțul din ultima generație să transmită posterității însușirile încheiate în el; azi, când după 25 de ani de trudă neadormită, venisem să sorb aicea puterea de a rezista bucuriei succesului ce așteptam; iată că azi mi se depeșează de acasă că găiuțul meu, temeul și speranța victoriei mele, mi-a fost furat de cine știe ce potlogar nemernic, care va da unui cărciumar grosolan pe o litră de vin rodul a 25 de ani în cari cu sudoare s'au udat fructea și tamplele-mi încărunțite. Oh! îngăduie Dumnezeu asemenea nelegiuire? nu se cutremură cerul întocmai ca și carnea de pe mine, de nemărginita nenorocire care lovește pe o ființă neclintită din calea binelui?! Oh! poți tăgădui acum, iubitele, că întru nimic nu fu exagerată disperarea ce'mi arde sufletul și-mi încrunță privirile?

— Afacerea trebne supusă la aprecierea unui congres de înțelepți, iar deo-camdată să-ți dea Dumnezeu puterea de

a îndura năpraznica fatalitate ce te copleşeşte.

— Vai! nu voi putea-o îndura; căci iatămă în vârstă de cincizeci de ani, când nici chip de a-mi reincepe opera nu am, când nici speranţa de a o transmite unui fiu nu-mi este permisă.

— Vai! peirea găinţului meu spulbera-va şi opera şi viaţa mea, zadarnică şi stearpă de acum încolo!

Paul Scorţeanu.

Discursul rostit de învăţătorul musulman Bectaş Osman la sosirea învăţătorilor congresişti

Fraţi Români,

Fraţi Învăţători,

Este un moment de rară fericire pentru noi, învăţătorii români de religie musulmană, că avem prilejul să vă primim pe voi, pe luminătorii poporului din România mamă. aici, pe malul Mării Negre pe acest colţisor de pământ frământat cu sângelul soldaţilor lui Mircea şi al lui Ştefan Cel Mare, unde elementul românesc ascuns sub pulberea veacurilor şi a uitării a eşit la viaţă în toată plenitudinea vigoarei sale odată cu primele brazde trase de bătrânii dascăli în ogorul naţional.

Momentul îmbrăţişerei voastre este cu atât mai înălţător pentru noi, dobrogenii, cu cât ni se dă ocaziune să vă facem deplina convingere că cei 33 de ani de stăpânire românească aici, au transformat cu desăvârşire întregul conglomerat etnic din Dobrogea, într'un aliat uniform de consistenţă românească. Priviţi un moment la mine: afară de această haină şi credinţa care duce la mântuirea sufletului, nu mai am nimic care să mă deosebească de voi. Ca şi voi, privesc cu o nemărginată încredere,

în viitorul României, scumpa noastră patrie; inima mea palpită ca şi a voastră de aceeaşi dragoste pentru soldaţii ţării şi a viteazului lor Căpitan M. S. Regele Carol I, şi că şi voi, eu şi toţi cei de o religie cu mine stăm uimiţi de admiraţiune în faţa Reginei poeziei, care toarnă în versuri neperitoare grandoaarea munţilor, freamătul codrilor şi murmurul apelor reci şi limpezii ale României, în fine ca şi voi, fraţilor, toţi fiii ai Dobrogei sunt gata să facă jertfe viaţa lor pe altarul patriei care-i hrăneşte şi încălzeşte la sânul ei duios.

Şi acum, când ştiţi în braţele cui aţi venit, în numele învăţătorilor musulmani din Dobrogea vă zic din adâncul inimei mele:

Bine aţi venit fraţilor.

PETRU VULCAN

MIZERABILII NOŞTRI

MARE ROMAN SOCIAL

Partea I

Cap. II

O veste tristă

(Urmare)

Andrei dete poruncă lui Stamate să pue caii la trăsură, iar Irina se îngrijea-i pregăti toate cele necesare pentru drum.

Într-o oră totul era gata. Caii fiind înhămaţi la trăsură, Stamate trase lângă scări.

Isprăvnicelul Paraschiv trase de asemenea gabrioleta alături de trăsură. În prima suiră d-şoarele, în a doua d-na Roni, Irina şi d-l Andrei şi cu toţii s'au îndrumat la gară pentru a petrece pe d-şoara Emy şi a o îmbărbăta pe cât era cu putinţă.

Andrei avea să însotească pe d-şoara Emy până la Vărciorova.

În două ore trăsurile au ajuns la Fi unde se opreşte 5 minute expresul.

Momentul despărțirii între elevă și magistă era mișcător. Trecuseră aproape 5 ani de când ele trăiau nedespărțite.

Dela magistă Florica a învățat muzică, lucru marnal, limbi străine. Dânsa îi inspirase simțiminte nobile: recunoștință către bine-făcător, iubire de aproape și aspirațiuni înalte. Deși până aci ne-complectă încă educația și instrucția ce o primise dela d-șoara Emy, totuși să-mănța aruncată într'ea: **pământ fecund**, prinde rădăcini adânci și rodul ce va da, va fi bine-făcător omenirei.

Și acum când o văzu în vagon, smulsă în graba fulgerului, simți golul ce se lăți în jurul ei, se văzu singură, străină pe lume.

D-șoara Emy, deși sdrobotită, eși la fereastră vagonului să mai vadă odată pe draga ei elevă. Florica își înăbușea plânsul în inimă să nu țipe.

D-șoara Emy, la rându-i cu ochii în-roșiți îi trimitea sărutări prin ducerea degetelor la buze și când fulgerul se porni, cu ochii fixați la Florica, strigă:

— Să nu mă uiți scumpa mea Florică, să-mi scrii dragă.

Apoi elătinând din cap și infășurând cu privirea pe toți, fulgerul o smulse în clipă din fața tuturor.

În acel moment se auzi dela fereastră alăturată glasul lui Andrei: să vă găsească cu bine, fi inimoasă Florico!

Florica aproape în nesimțire, era susținută de mama sa și dusă la trăsura, fără să-și poată lua ochii din cotro dispăruse trenul. Cu toată prezența Olimpiei, care n'a vrut să o părăsească cu nici un chip, totuși 3 zile Florica a bolit în pat, în cât nu mai era de cunoscut.

Andrei se întorsese la Craiova, dar cum afacerile sale îl chemau încă pentru două săptămâni la București, n'a mai dat prin B. Serisese despre aceasta Floricăi și îi detese adresa să îi scrie la Hotel «Bulevard».

Florica îi răspunse la timp, însă ocoli boala ei.

Dar acum o cuprindea urâtul în casa asta mare, de aceea într'una din zile spuse măsei:

— Am să merg în deal să-mi orânduiesc casa, să-mi văd de «brăuduse», mamă.

— Bine maică, dar n'are să-ți fie ție urât acolo singură?

— Nu mamă; urātu aci mă apucă, fiindcă eram învățată cu D-șoara Emy. În deal eum s'o imprimăvăra, am să-mi îngrijesc de grădiniță, am să lucrez de a le casei; în curte și în grădina dela spatele casei avem destui duzi—de accia cred că am s'o nimeresc, dacă m'oiu apuca să crească gândacii de mătasă, de care am nevoie mare pentru cămăși, marame și câte altele.

Irina zâmbi, deși se miră de această hotărâre a fiicei sale... căci vedea ea că se petrece o schimbare în inima fetei.

Astfel în zilele următoare când Sofia și Olimpia veniră să-și ia ziua bună de la dânsa pentru câte-va zile, căci trebuiau să plece negreșit, într'o afacere familiară... ele trebuiră să se abată la căsuța din deal, unde găsiră pe Florica înflorându-și cămașa ce și-o pregătea de sfintele sărbători ale Iuveriei.

— Aci te-ai ascuns mieșmicio, îi strigă Olimpia intrând pe porțiță, urmată de mamă sa.

Florica lăsă acul din mână și alergând le întâmpină cu veselie în mijlocul ogrăzei cu un zâmbet ingereșe pe buze, lăsându-se să fie sărutată.

— Mi-era urât să rămâi singură la curte, eram obișnuită cu D-șoara Emy și de aceea m'am retras aci, unde nu fac de cât să înflorească cămașa ce mi-o gătesc de paști.

— Bine faci draguță, că și tu înflorești pe zi ce trece -- nu-ți fie de ochi, replică Olimpia.

— Și mată nu rămâi mai pe jos, scumpă Olimpie.

Fetele răsoră de acest compliment reciproc.

Stătura puțin vorbind de una de alta, apoi fiindcă se grăbeau să nu scape trenul, îi arătară Floricăi scopul venirii lor. Florica avu acum de ce se întrista și mai mult

— Va să zică — mi-a fost scris să rămân singură cuc.

— O drăguță de tine, dar noi nu ne ducem de cât pentru câte-va zile și iar vom fi lângă tine și atunci vom petrece de minune, căci lângă noi vom avea și pe frățioru meu Melidon, care ne va distra.

— Apoi cine știe, până atunci poate să se întoarcă și D-șoara Emy, zise Sofia

— A uu cred să vie așa curând.

— Apropo: n'ai primit încă nici o veste dela dânsa, întrebă Olimpia?

— Nu, dragă Olimpio, și asta mă îngrijorează și mai mult.

— A.. trebuie să primești cât de curând; nu se poate, cine știe, poate că scrisoarea e pe drum.

În urma acestei discuțiuni muma și fiica se sculară să plece, căci ora și timpul.

Florica se grăbi să șmulgă din saxii câteva mușcate singurele ce răsărise; făcu din ele donă buchețele și le anină de peptul acelor ce-i arătau atâta iubire ne dând-o uitărei nici eu împrejurarea plecării.

— Îmi pare rău că nu pot să te încare cu flori dragă Olimpio.

— Îți mulțumesc din suflet «mieșunica» mea, răspuse dânsa, apoi amândouă o sărutară cu duioșie.

Dela trăsura Olimpia mai zise:

— Să vezi mieșunica mea, că eu am să-ți scriu mai repede și mai des decât D-șoara Emy.

— Cine știe ce o fi pățit sărmana,

căci nu'mi închipuiesc să mă fi dat uitărei, ea care știe cât o iubese.

Trăsura se depărtă de naintea porței, trimițându-și fie-care sărutări prin ducerea mânei la buze până când se perdu pe linia satului, iar Florica rămase mult timp gânditoare la prag.

De lucru nu'și mai aduse aminte, căci gândurile ei erau risipite și nici ea nu mai știa pe unde rătăcesc.

(Va urma).

ȘTIRI LITERARE

La redacția noastră se află de vânzare

Cânturi Postume

de Soerat Ghiulea

60 bani exemplarul.

Adneem mulțumirile noastre călduroase amicului și prețiosului nostru colaborator, d-l Marius Bunescu, un eminent student al academiei de Bele arte din München care a bine voit a ne trimite un prea interesant articol sub titlul: *Săptămâna patimilor în Oberamergau*, pe care-l publicăm în numărul de față și asupra căruia atragem atenția cetitorilor noștri.

În numărul viitor ne vom ocupa într'un studiu special de opera lui Al. Antemireanu în publicistica românească.

Festivalul revistei noastre, anunțat pentru 27 Iunie c.s'a amânat pentru o dată ulterioară, când se va sărbători cu această ocaziune și jubileul de 25 de ani de carieră publicistică a directorului nostru P. Vulcan.

La acest festival — al cărui program îl vom anunța la timp — între altele va da concursul și corul de sub conducerea directorului nostru d. C. P. Demetrescu iar nu al d-lui N. Baston cum din eroare s'a anunțat în numărul precedent.

De altfel se știe că d. N. Baston nici nu are vre-un cor sub conducerea d-sale, afară de corul elevilor de gimnaziu, unde d-sa este maestru de muzică.

Facem deci, cuvenita rectificare.

BIBLIOGRAFII

Aripi Tăcute este titlul noului volum de nuvele datorit fostului nostru concepător, cunoscutul publicist Ion Adam. Il recomandăm cu toată căldura publicului iubitor de o literatură sănătoasă și scrisă într'o românească adevărată.

Costul unui volum 2 lei, la toate librăriile.

Câteva observațiuni referitoare la decadența catolicismului și la uneltirile lui în România, un foarte judicios studiu datorit S. S. diaconului Ștefan I. Popescu din Craiova.

Revista asociației generale a învățătorilor din România, Anul XI No. 1 și 2 Iunie și Iulie, cu un bogat sumar între cari programul congresului dela Constanța și a excursiunii la Constantinopol a învățătorilor.

«Românul Literar și Politic», Anul VIII No. 19, din 24 Iulie, cu un ales sumar literar.

Sezonul Băilor din Constanța

Se aduce la cunoștința publică că sezonul băilor de mare și cura de aer la Constanța s'a deschis cu începere dela 15 Iunie și durează până la 15 Septembrie.

Aerul de mare este încărcat cu diferite săruri și foarte bogat în oxigen și azot. Cura de aer de mare este indi-

cată în anemie, chloroză, astm, bronșită și scrofuloză.

Băile de mare care se administrează pacienților după recomandațiunile celor mai renumiți medici aflați în localitate, se recomandă în mod special în boalele nervoase, scrofuloză, rachitism, limfatism, surmenaj, anemie, debilitate generală și boalele de piele.

Pe lângă cură, orașul Constanța, care se prezintă în cele mai bune condițiuni de igienă și salubritate, având aspectul principalelor orașe occidentale, oferă vizitatorilor cele mai variabile și frumoase distrațiuni. Noul cazin comunal, construit din nou în condițiunile cele mai moderne, având un restaurant de primul rang, orchestră compusă din cei mai distinși artiști-profesori ai Conservatorului de muzică din București, care va distra publicul în timpul serei. De asemenea sunt aranjate diferite jocuri distractive pentru publicul vizitator.

Deosebit de aceste, orașul Constanța este așezat în apropierea stațiunii balneare Techirghiol de care este legat prin tramcare, omnibusuri și trăsuri de piață, cari fac drumul dela Constanța la Techirghiol de mai multe ori pe zi, astfel că acei cari ar dori să urmeze cura în acea stațiune balneară, pot face aceasta în timpul zilei, putând în același timp a avea domiciliul în Constanța.

Orașul Constanța mai oferă vizitatorilor hoteluri moderue, în condițiunile cele mai bune și case particulare cu prețuri moderate. De asemenea birturile sunt în abundență, iar prețurile consumațiunilor sunt din cele mai moderate.

Publicul vizitator pentru orice informațiuni se va adresa autorității comunale, care face totul pentru a se da cuvenită satisfacțiune.

Colectura necrologi P. SAPIRA Constanța

Fiica face a achizițat regizat editarea operelor în toate clasele de istorie a Regatului Român.
Strada Carol.

Dumitru Traicu Construcții de bunale. Cele mai solide și elegante construcții din Constanța: ca locuințele d-ilor: Roman, Vel, sau V. Toma, P. Vulea sunt o excelență recomandată pentru toți Constanțenii.
Pentru orice informații a se adresa la administrația revistei noastre.

Petre Postelnicu La Fucina. Cofetărie asortată în totdeauna cu bomboane, pâiserie, dulceturi, lichieri, cognacuri, romuri, champagne, etc. Se primesc și execuții comenzi pentru botezuri, nunți, etc. Preturi foarte mici.
Constanța, strada Carol 144 și piața Ovidiu.

P. Sapiro Fumizor și Căști Regale.
Magazin de horologerie și bijuterie născut cu toate firmasele artistice atingătoare în această branșă, prețuri moderate și execuție promptă. Strada Carol.

La Berăria Regală a fraților I. și Gheorghe, se servește berea cea mai excelentă. Brăzdar și mâncărurile cele mai gustose calde și reci atât ziua cât și noaptea.
La cinematograful se perindă în fiecare seară tablourile cele mai reușite și interesante din toate punctele de vedere. Orchestra excelentă.
A veni cineva în Constanța fără a vedea Berăria Regală — n'a văzut nimic.

Asociații de Asociații de la sine
Berăria Princiara de primul rang. Serviciu de cea mai bună calitate pe care o chemăți crâm, deși de laudă.

Banca Latina Societate anonimă (Nota Banca Română) cu capital de lei 5.000.000 putând fi ridicat la lei 10.000.000. După scopul de activitate a comitetului executiv: București și Giurgiu. Strada Smarțan 2, Palatul Str. de Asigurați Generala, București.

Comitetul de inițiativă a Noului Bancă Române, fondată sub denumirea de „Banca Latina” a sursă și a vărsat integral un prim capital inițial care a permis constituirea sa legală și definitivă. Acest prim capital trebuie să fie ridicat de odată sau în mai multe rânduri la lei 5.000.000 și chiar până la concurența de lei 10.000.000 pe stimpă de emisiune a comitetului executiv.

De acum se deschide sub-crucea putărilor chiar de acum la ghiceniile bursă a „Banca Latina” și la toți corespondenții ei și la diferiți Banca din țară în condițiile următoare:

Acțiunile sunt de lei 200 fiecare plătibile:
20% plătit cu subscrierea, adică de acțiune lei 40 plus taxa de fisc, organice etc. — 10
Adică în total de vărsat de acțiune — 50
20% sau lei 40 de fiecare acțiune după starea lei de la prima vărsare.
30% — 60 de acțiune în cursul lunii Sept. și Noemb.

Subscriitorii care au vor să se înboreze imediat acțiunile lor, vor avea de plătit imediat 90% de plătit cele patru vărsăminte plus taxa adică pe acțiune lei 210
mai puțin o bonificație de intarș și scump — 5
De plătit neto pentru fiecare acțiune — Lei 204

Vintilă I. Berberianu
ADVOCAT

Str. Cuza-Vodă 31 Constanța

Anton Diamandopol
ADVOCAT

Str. Labovari Constanța

HOTEL „CONTINENTAL”

Așezat în centru cu o poziție admirabilă, îl recomandăm atenției sezonierilor.

Marele Hotel „Europa” Antreprenor STAVRIDIS CONSTANȚA

Restaurant și berăria de primul rang cu mâncărurile cele mai delicioase calde și reci. Serviciul admirabil.
În piața Independenței colț.

NACHE CONSTANTINESCU La reputata firmă „La orașul Bitolia”

Se găsește cele mai bune vinuri indigene și băuturi spirtoase
In grădină se servesc mâncări gustoase și miltitei

Fabrica de Căramidă și Olane, Viile Noi

AVIZ

Adăcnea la cunoștința Onor. Public, căn că la fabrica de Căramidă și Olane, viile Noi, se găsește cărămidă No. I și II pentru zidărie, cărămidă expres pentru cornize, economisește lucrul și fărâmatul cărămidel și olanei de prima calitate, recomandate și de Laboratorul chimie di București, cu prețurile cele mai convenabile, servește prompt și se angajează de a proda și pe șantier.

Toți amatorii se pot adresa la fabrică la d-l Tănăsescu în orice zi, sau la d-l Gh. Grigore, str. I. Lahovari, No. 64, Constanța.

ATELIER ARTISTIC, K. Nielse. CONSTANȚA

Strada Carol

Execută în modul cel mai artistic *Lucrări de Fotografie și Pictură*

MARE DEPOZIT DE RAME FOTOGRAFICE

PREȚURILE CELE MAI AVANTAGIOASE

Magazinul Michelsonn Iași, str. Lăpușneanu
Palatul Creștinului Urban

PIANE ȘI PIANINE

din fabricele cele mai renumite

Vânzare și în rate lunare convenabile

INSTRUMENTE MUSICALE

Atelier special pentru scntiarea pianelor cu coadă și accesoriile lor

Colectara dorocoasa P. ȘAPIRA Constanța

Unica care a născut regulat și sigur concursul în toate clasele de loterie a Regatului Român.
Strada Carol.

Dumitru Traian Constructor de binăi. Cele mai solide și elegante construcții din Constanța: ca locuințele d-lor: Rouan, Veloscu, V. Toma, P. Vulcan sunt o excelență recomandată pentru toți Constanțenii.

Pentru orice informațiuni a se adresa la administrația revistei noastre.

Petre Postelnicu La „Purpura”. Căștile, asortate în toaleană cu bomboniere, patiserie, dulceturi, lichieri, cognacuri, romuri, champagne, etc. Se primesc și execută comenzi pentru botezuri, nunți, etc. Prețuri foarte mici.
Constanța, strada Carol 144 și piața C. Min.

P. Șapira Fabricant al Cetei Regale. Magazin de horologerie și bijuterii, asortat cu toate frumusețile artistice atingătoare în această branșă, prețuri moderate și execuție promptă. Strada Carol.

La Berăria Regală a fraților Theodorini se servește berea cea mai excelentă „Bragadiru” și mâncările cele mai gustoase calde și reci atât ziua cât și noaptea. La cinematograful se perindează în fiecare seară tablourile cele mai frumoase și interesante din Franța punctele de vedere. Orchestra excelentă.

A veni cipeva în Constanța fără a vedea berăria Regală — n-a văzut nimic.

Asemecea se recomandă dela site

Berăria Princiara de înalt rang. Serviciile elegante, muzica minunată, poezie, cinematograful, semii de laudă.

Băneș Lădău Societate anonimă. Începută în anul 1904, în anul de la 1905 (1906) pe lângă cele 1000000 lei de acțiune, s-a emis și o emisiune de 1000000 lei de acțiune, care a permis dezvoltarea și lucrările și dezvoltarea. Strada Șarilor nr. 10, Constanța. Începutul de lucru. București.

Conținutul de informații a societății „Băneș Lădău” a fost scut și a văsat iubirea în proprii capite, unde care a permis dezvoltarea și lucrările și dezvoltarea.

Acum printr-o emisiune de 1000000 lei de acțiune s-a emis și o emisiune de 1000000 lei de acțiune de către societatea „Băneș Lădău”.

De acum se deschide subscripția pentru a obține de acțiune și dividendele în bani și în acțiune și la toți corespondenții și la Adresa Băneș Lădău din țară în condițiile următoare:

Acțiunile sunt de lei 200 fiecare plătibile:
20% adică cu subscripția, adică de subscripția lei 40 plus taxa de risc organizării etc. 10
Adică în total de subscripție de subscripție 50
20% sau lei 40 de subscripție adică de subscripție lei 40 plus taxa de risc organizării etc. 10
30% de subscripție în cursul lunii Sept. și
30% de subscripție în cursul lunii Noemb.

Subscritorii care au vrut să li se libereze imediat acțiunile lor, vor avea de plătit la dată și de o dată cele patru răscumări plus taxa adică pe acțiune lei 200.

mai puțin o bonificație de interes și comisiune 5 %

De plătit neto pentru fiecare acțiune. Lei 200.

Noua fabrică de cărămizi și alape la Vîle noi ST. TANASIEVICU

Execuție cărămizi și alape preslate și cărămizi de cărămidă în cel mai bun condiționat și cu prețurile cele mai avantajoase. Se aranjază cu transportul în locul de destinație.